

Øystre Slidre kommune

Saksframlegg

ArkivSak: 24/694
ArkivID: K2-K20
Saksbehandlar: Jostein Wårum

Saksnr.	Utval	Møtedato
35/24	Kommunestyret	15.05.2024

Høring – forslag til reviderte statlige planretningslinjer for klima og energi

Vedlegg:

14.03.2024	Høring – forslag til reviderte statlige planretningslinjer	249718
14.03.2024	Utkast til statlige planretningslinjer for klima og energi	249719

Tilråding

Kommunestyret viser til momentene i vurderingskapittelet, og vedtar at disse oversendes som kommunens høringsinnspill til nye statlige planretningslinjer for klima og energi

Saksopplysningar

Kommunen som planmyndighet må forholde seg til et omfattende sett med lover og regler som må hensyntas ved utarbeiding og behandling av arealplaner.

Et av de hensyn som må tas, er hensynet til statlige planretningslinjer. Utarbeidelsen av statlige planretningslinjer er regulert i plan- og bygningsloven §6-2:

Saksopplysninger:

Kommunen som planmyndighet må forholde seg til et omfattende sett med lover og regler som må hensyntas ved utarbeiding og behandling av arealplaner.

Et av de hensyn som må tas, er hensynet til statlige planretningslinjer. Utarbeidelsen av statlige planretningslinjer er regulert i plan- og bygningsloven §6-2:

§ 6-2. Statlige planretningslinjer

Kongen kan gi statlige planretningslinjer for landet som helhet eller for et geografisk avgrenset område.

Statlige planretningslinjer skal legges til grunn ved:

- statlig, regional og kommunal planlegging etter loven her,*
- enkeltvedtak som statlige, regionale og kommunale organer treffer etter loven her eller annen lovgivning.*

Forslag til statlige planretningslinjer skal sendes på høring med seks ukers frist for uttalelse før de vedtas.

Departementet skal gjøre statlige planretningslinjer kjent for alle berørte offentlige organer, interesserte organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.

Statlige planretningslinjer konkretiserer nasjonal politikk, og skal - som det framgår av loven - legges til grunn for kommunal og regional planlegging. En retningslinje er mindre bindende enn det en forskrift er, men planlegging i strid med statlige planretningslinjer kan likevel gi grunnlag for innsigelse fra myndigheter med innsigelsesrett. Utforming av de statlige planretningslinjene påvirker derfor direkte kommunenes mulighetsrom i egen planlegging, og planretningslinjene er dermed en viktig premissleverandør inn i det lokale planarbeidet.

Miljødirektoratet har sendt på høring forslag til ny «Statlige planretningslinjer for klima og energi». Denne skal erstatte gjeldende planretningslinjer for «klima- og energiplanlegging og klimatilpasning». Høringsfrist er 12.06.

Hovedtrekk i Statlige planretningslinjer for klima og energi.

I det følgende refereres hovedtrekkene i forslaget til planretningslinjer for klima og energi. Hele forslaget til retningslinjer, samt høringsbrevet fra direktoratet, er vedlagt saken.

Formålet med planretningslinjene for klima og energi, er å sikre at klima og energi vektlegges i planleggingen etter plan- og bygningsloven og øvrig myndighetsutøvelse og virksomhet i stat, kommune og fylkeskommune. Klima omfatter både reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til forventede klimaendringer. Virkeområdet for retningslinjene er hele landet, og skal legges til grunn i enkeltvedtak som kommunale, regionale og statlige organer treffer etter plan- og bygningsloven og annen lovgivning.

Kapittel 3 inneholder generelle retningslinjer om at hensynet til klima, natur og energi skal ha høy prioritet i sektorens arbeid. Arbeidet med utslippsreduksjoner og klimatilpasning skal støtte opp om å nå FNs bærekraftsmål.

Kapittel 4.1 omhandler forvaltningsorganets ansvar for å skaffe og bruke kunnskap. I følge planretningslinjene skal kommunen ha en overordnet oversikt over direkte klimagassutslipp, en overordnet oversikt over energibruk og relevante energieffektiviseringstiltak, en oversikt over muligheten for forsyning av varme og kjøling basert på lokale energikilder, herunder overskuddsvarme, ha en oversikt over lokale aktiviteter og utviklingstrekk som kan medføre betydelige endringer i klimagassutslipp og energibruk, innhente informasjon fra lokale nettkonsesjonærer om kraftnett og søke å innhente informasjon om fjernvarmerør og fjernvarmenett, og samarbeide med nettselskapene i deres utredningsprosesser, herunder i å avdekke behov for utvidelser i kraftnettkapasiteten og alternativer til dette.

Kapittel 4.2 omhandler retningslinjer for overordnet kommunal og regional klima- og energiplanlegging. Kapitlet starter med retningslinjer for hvordan kommunen skal fastsette mål og tiltak i styringsdokumenter i bokstav a-g. Blant annet ved i sin samfunnsplanlegging å *«innarbeide ambisiøse og konkrete mål, tiltak og virkemidler for klimaomstilling, og effektiv og fleksibel energibruk, i egen virksomhet og innen sitt geografiske område»*. De nevnte styringsdokumentene skal *«vise en tydelig fordeling av ansvar for oppfølging, og tidsfrister for gjennomføring av tiltak»*, og styringsdokumentene skal *«...revideres regelmessig, minst hvert fjerde år»*. Til slutt skal *«kommunene og fylkeskommunene evaluere sin måloppnåelse. Evalueringen skal legges til grunn i den regelmessige revideringen...og offentliggjøres»*

Videre i kapitlet er det gitt retningslinjer for klima- og energiarbeidet. Dette går i størst grad på at kommunen skal legge til rette for lavest mulig utslipp, fremme klimavennlige og energieffektive løsninger i egen virksomhet, redusere energibruken i egen drift, legge til rette for at næringsliv og innbyggere kutter sine utslipp og sin energibruk, og omstiller seg til et lavutslippsamfunn og sirkulærøkonomi. Videre, i bokstav l,m og n, står det at kommunen *bør* legge til rette for mer fornybar energiproduksjon og avklare behovet for areal til vindkraft og solkraft, kommunen *skal* samarbeide med fjernvarmekonsesjonærer for å utnytte lokale varmeressurser på en god måte, og *skal* samarbeide med nettselskapene i deres utredningsprosesser, herunder i å avdekke behov for utvidelser i kraftnettkapasitet og alternativer til dette.

Kapittel 4.3 er retningslinjer for hvordan klimagassreduksjon, omstilling og effektiv og fleksibel energibruk skal ivaretas i arealplanleggingen. Dette gjennom at man skal vektlegge

reduksjon av klimagassutslipp, legge til rette for at transport, bosetting og næringsaktivitet kan skje med så lave utslipp som mulig, at det legges til rette for effektiv og fleksibel energibruk, at planmyndigheten har oversikt over arealer som har betydelige karbonlagre, og at omdisponering og nedbygging av slike arealer skal unngås så langt som mulig. Kommunen skal legge til rette for utnyttelse av lokale varme- og kjølekilder, fjernvarme eller lignende der dette er hensiktsmessig, vurdere hvordan tilrettelegging for sirkulære løsninger kan bidra til å redusere klimagassutslipp og til klimatilpasning ved for eksempel samlokalisering, massehåndtering og infrastruktur for ombruk og avfall. Kommunen skal vurdere om rehabilitering og gjenbruk av bygninger samlet sett er en mer bærekraftig løsning enn å regulere til rivning. Kommunen skal videre sette av tilstrekkelige areal på egnede steder til hurtigløstasjoner for kjøretøy, og søke å koordinere plasseringen for å få en god lokal og regional spredning på ladenettet. I plansaker skal planbeskrivelsen og saksframlegget vise hvordan nasjonale hensyn til klimagassreduksjon, klimatilpasning og energi er ivarettatt, jf. plan- og bygningsloven §§4-2 første ledd og 11-14 andre ledd og 12-12 første ledd.

Kapittel 5 omhandler retningslinjer for klimatilpasning. Dette handler om å ta hensyn til dagens og framtidens klima. Klimatilpasning er et sektorovergripende hensyn som krever samordning og samarbeid på tvers av sektorer og mellom myndighetsnivå. Kommunene skal tilrettelegge for medvirkning i sine planprosesser etter plan- og bygningsloven. Det skal gjøres rede for hvilket kunnskapsgrunnlag som legges til grunn for planleggingen, og dersom det er usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget, skal dette framgå klart i plandokumentene. Ved konsekvensvurdering av klimaendringer, skal høye alternativer fra nasjonale klimafremskrivninger legges til grunn. Kommunal og regional planstrategi skal omtale behovet for oppdatering av eksisterende, eller utarbeiding av nye planer, i lys av forventede klimaendringer eller tidligere uønskede naturhendelser. I planstrategien skal det også gjøres en vurdering av om hensynet til endret klima innebærer et behov for oppheving eller revisjon av gjeldende planer. Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Kommunen bør også kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning, som for eksempel våtmarker, myrer, elvebredder og skog, som kan dempe effekten av klimaendringene, og som er viktige å ivareta i arealplanleggingen. I sine planer bør kommunen vurdere hvorvidt endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, natur og kulturmiljøer, befolkningens helse, samt forutsetninger for berørte næringer, og hvordan dette skal følges opp. Kommuneplanens arealdel må brukes aktivt for å oppnå en arealdisponering som ivaretar hensynet til et klima i endring, det skal i planprogrammet gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner. Arealer som vurderes tatt i bruk til utbyggingsformål i kommune- og reguleringsplaner må gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser tidlig i planprosessen vurderes i lys av om klimaendringer gir et endret risiko- og sårbarhetsbilde. Ved planlegging av nye områder for utbygging, fortetting eller transformasjon, skal det vurderes hvordan hensynet til et endret klima kan ivaretas. Planer skal legge opp til helhetlige løsninger og ivaretagelse av økosystemer og arealbruk, ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnet blågrønn struktur og forsvarlig overvannshåndtering. Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger bør vurderes. Dersom andre løsninger velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort.

Vurdering:

Statlige planretningslinjer for energi og klima er viktige retningslinjer for kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å planlegge på en måte som møter endringene i klima og utfordringene med overforbruk av energi. Det er derfor viktig at retningslinjene utformes på en måte som gjør at de oppleves konkrete og gjennomførbare. Utkast til retningslinjer viser etter kommunedirektørens vurdering at klima- og energimålene ikke kan nås uten aktiv medvirkning fra kommunen. Her har Øystre Slide kommune vært i forkant, med ambisiøse mål og strategier i samfunnsdelen av kommuneplanen, kommuneplanen, i utkast til arealdel av kommuneplanen, i Klima+-arbeidet m.v.

Retningslinjene skal etter formålsparagrafen foruten å virke i planlegging etter plan- og bygningsloven, også virke i «øvrige myndighetsutøvelse og virksomhet». Kommunedirektøren mener at retningslinjene på dette punktet blir for upresist. Det må klar fremgå hvilken "øvrige myndighetsutøvelse og virksomhet" retningslinjene viser til. Om ikke vil nær sagt alt kommunen gjør av vedtak gi grunnlag for statlig innsigelse, noe som ikke er balansert i forhold til å sikre det lokale selvstyret nødvendig handlingsrom.

I punkt 5.3, tredje avsnitt står det at man i kommunal planstrategi skal gjøre en «*vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer et behov for oppheving eller revisjon av gjeldende planer*». Gjennom planstrategien skal man selvsagt vurdere behovet for nye planer og behov for revidering av gjeldende planer ut i fra mange kriterier, blant annet klima og energi. Men når man i planretningslinjene snakker om *oppheving* av planer på grunn av klima og energi, assosieres dette lett med arealplaner, og da detaljreguleringsplaner. Kommunedirektøren mener at planstrategien ikke bør operere på et så detaljert nivå som dette vil kreve. Veien her må i så fall være å vurdere om man bør revidere kommuneplanens arealdel, og derigjennom vurdere kommunens reguleringsplaner som del av denne prosessen. Administrasjonen vurderer det slik at her må det klargjøres hva som menes i planretningslinjene.

I kapittel 5.3, 7. avsnitt, framkommer hvilken rolle kommuneplanens arealdel har for å oppnå en samlet arealdisponering som ivaretar hensynet til et klima i endring. Men her står det i retningslinja at man i *planprogrammet* skal vurdere om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner. Slik dette står, blir det feil. Planprogrammet bør selvsagt inneholde en vurdering av om man som del av kommuneplanens arealdel skal gjennomgå eldre reguleringsplaner, også ut i fra et endret klimaperspektiv. Dette er da også en selvsagt ting å gjøre i planprosessen med kommuneplanens arealdel i dag. Men selve vurderingen av om man bør oppheve den enkelte, gjeldende plan eller ikke, kan ikke foregå i planprogrammet. Det hører til i utarbeidelsen av selve kommuneplanen. Dette må derfor endres/presiseres.

Disse planretningslinjene tydeliggjør den avgjørende rolle kommunene har for å nå de nasjonale klima- og energimålene. Etter kommunedirektørens vurdering kan retningslinjene bidra til å styrke samhandlingen og rolleforståelsen mellom statlig og kommunal virksomhet i dette arbeidet, men retningslinjene må på en bedre måte balansere hensynet til lokal sjølstyre enn det utkastet til retningslinjer gjør.

Kommunestyret 15.05.2024:

Behandling:

Samrøystes vedteke.

KS- 35/24 Vedtak:

Kommunestyret viser til momentene i vurderingskapittelet, og vedtar at disse oversendes som kommunens høringsinnspill til nye statlige planretningslinjer for klima og energi